

בית ספר אהרן הרא"ה
לימוד אבות / אימהות בנים / בנות
כיתות ד-ו
יום א

שמות פרק כה, א-ד

(א) וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לָבוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי: (ג) וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִקְחוּ מֵאֵתָם זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת: (ד) וּתְכַלֵּת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים:

רש"י

(ב) ויקחו לי תרומה - לי לשמי:

תרומה - הפרשה, יפרישו לי מממונם נדבה:

ידבנו לבו - לשון נדבה, והוא לשון רצון טוב,

תקחו את תרומתי - אמרו רבותינו שלש תרומות אמורות כאן, אחת תרומת בקע לגלגלת, שנעשו מהם האדנים, כמו שמפורש באלה פקודי (שמות לח כו - כז), ואחת תרומת המזבח בקע לגלגלת לקופות לקנות מהן קרבנות צבור, ואחת תרומת המשכן נדבת כל אחד ואחד. שלשה עשר דברים האמורים בענין כולם הוצרכו למלאכת המשכן או לבגדי כהונה, כשתדקדק בהם:

(ג) זהב וכסף ונחשת וגוי' - כולם באו בנדבה, איש איש מה שנדבו לבו, חוץ מן הכסף שבא בשוה מחצית השקל לכל אחד, ולא מצינו בכל מלאכת המשכן, שהוצרך שם כסף יותר, שנאמר (שמות לח כו - כז) וכסף פקודי העדה וגוי' בקע לגלגלת וגוי', ושאר הכסף הבא שם בנדבה עשאוה לכלי שרת:

(ד) ותכלת - צמר צבוע בדם חלזון, וצבעו ירוק:

וארגמן - צמר צבוע ממין צבע ששמו ארגמן:

ושש - הוא פשתן:

ועזים - נוצה שלט עזים, לכך תרגם אונקלוס ומעזי, הבא מן העזים, ולא עזים עצמם, שתרגום של עזים עזיא:

שאלות

❖ האם ה' יתברך צריך תרומות, איך רש"י מביר את המילה "לי"?

❖ כמה פעמים מופיעה המילה תרומה בפסוקים שלפנינו?

❖ תפקיד התרומות אחת _____

אחת _____

ואחת _____

❖ כמה דברים אמורים בענין התרומה שיש להביא למשכן, למה שמשו התרומות?

❖ מה לא בא בנדבה?

בית ספר אהרן הרא"ה
לימוד אבות / אימהות בנים / בנות
כיתות ד-ו
יום ב

שמות פרק כה, ד-ו

(ד) ותכלת וארגמן ותולעת שני ונשש ועזים : (ה) וערת אילם מאדמים וערת תחשים ועצי שטים : (ו)
שמן למאר בשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים :

רשיי

(ד) ותכלת - צמר צבוע בדם חלזון, וצבעו ירוק :

וארגמן - צמר צבוע ממין צבע ששמו ארגמן :

ושש - הוא פשתן :

ועזים - נוצה שלט עזים, לכך תרגם אונקלוס ומעזי, הבא מן העזים, ולא עזים עצמם, שתרגום של
עזים עזיא :

(ה) מאדמים - צבועות היו אדום לאחרי עבודן :

תחשים - מין חיה, ולא היתה אלא לשעה והרבה גוונים היו לה, לכך מתרגם ססגונא, ששש
ומתפאר בגוונין שלו :

ועצי שטים - מאין היו להם במדבר, פירש רבי תנחומא יעקב אבינו צפה ברוח הקודש, שעתידין
ישראל לבנות משכן במדבר, והביא ארזים למצרים ונטעם, וצוה לבניו ליטלם עמהם, כשיצאו
ממצרים :

(ו) שמן למאור - שמן זית זך להעלות נר תמיד :

בשמים לשמן המשחה - שנעשה למשוח כלי המשכן והמשכן לקדשו, והוצרכו לו בשמים כמו
שמפורש בכי תשא (שמות ל כג - כה) :

ולקטרת הסמים - שהיו מקטירין בכל ערב ובקר, כמו שמפורש בואתה תצוה (שמות לז - ח) ולשון
קטרת העלאת קיטור ותמרות עשן :

שאלות

- ❖ מה הוא תכלת, מה הוא ארגמן?
- ❖ מה הוא שש?
- ❖ באיזה צבע היו צבועים עורות האלים המאדמים?
- ❖ מנין היו לבני ישראל עצי שילים במדבר?
- ❖ באיזה שמן השתמשו למאור?

בית ספר אהרן הרא"ה
לימוד אבות / אימהות בנים / בנות
כיתות ד-ו
יום ג

שמות פרק כה, ז-ט

ז) אבני שהם ואבני מלאים לאפד ולחשן: (ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם: (ט) ככל אשר אני
מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו: ט

רש"י

ז) אבני שהם - שתיים הוצרכו שם לצורך האפוד האמור ב "ואתה תצוה" (שמות כה יב):

מלאים - על שם שעושין להם בזהב מושב כמין גומא ונותנין האבן שם למלאות הגומא, קרויים
אבני מלואים, ומקום המושב קרוי משבצות:

לאפוד ולחשן - אבני שהם לאפוד, ואבני המלואים לחשן, וחשן ואפוד מפורשים ב "ואתה תצוה",
והם מיני תכשיט:

ח) ועשו לי מקדש - ועשו לשמי בית קדושה:

ט) ככל אשר אני מראה אותך - כאן את תבנית המשכן. המקרא הזה מחובר למקרא שלמעלה
הימנו ועשו לי מקדש ככל אשר אני מראה אותך:

וכן תעשו - לדורות אם יאבד אחד מן הכלים או כשתעשו לי כלי בית עולמים, כגון שולחנות
ומנורות וכיורות ומכונות שעשה שלמה, כתבנית אלו תעשו אותם. ואם לא היה המקרא מחובר
למעלה הימנו, לא היה לו לכתוב וכן תעשו אלא כן תעשו, והיה מדבר על עשיית אהל מועד וכליו:

שאלות

- ❖ כמה אבני שהם היו ואיפה היו מונחים?
- ❖ מדוע האבנים נקראים אבני מלואים?
- ❖ איזה מהאבנים שמשו לאיפוד ואיזה לחושן?
- ❖ האם ה' יתברך צריך בית מקדש, מה אם כן הסבר המילה "לי"?
- ❖ לאיזה זמן מכוונים המילים "וכן תעשו"?

בית ספר אהרן הרא"ה
לימוד אבות / אימהות בנים / בנות
כיתות ד-ו
יום ד

שמות פרק כה, י-יב

(י) וְעָשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמַתִּים וְחָצִי אֲרָכּוֹ וְאֲמָה וְחָצִי רָחְבוֹ וְאֲמָה וְחָצִי קָמְתּוֹ : (יא) וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמִחוּץ תִּצְפֹּנוּ וְעָשִׂיתָ עָלָיו זָר זָהָב סָבִיב : (יב) וְצִקַּתָּ לוֹ אַרְבַּע טַבַּעֹת זָהָב וְנִתְּתָה עַל אַרְבַּע פְּעֻמֹתָיו וְשִׁתִּי טַבַּעֹת עַל צִלְעוֹ הָאֶחָת וְשִׁתִּי טַבַּעֹת עַל צִלְעוֹ הַשְּׁנִיָּת :
רש"י

(י) ועשו ארון - כמין ארונות שעושים בלא רגלים, עשויים כמין ארגז שקורין אישקריין בלעז [ארגז] יושב על שוליו :

(יא) מבית ומחוץ תצפנו - שלשה ארונות עשה בצלאל, שתיים של זהב ואחד של עץ, וארבע כתלים ושולים לכל אחד ופתוחים למעלה, נתן של עץ בתוך של זהב ושל זהב בתוך של עץ, וחפה שפתו העליונה

בזהב, נמצא מצופה מבית ומחוץ :

זר זהב - כמין כתר מקיף לו סביב למעלה משפתו, שעשה הארון החיצון גבוה מן הפנימי עד שעלה למול עובי הכפורת ולמעלה הימנו משהו, וכשהכפורת שוכב על עובי הכתלים, עולה הזר למעלה מכל עובי הכפורת כל שהוא, והוא סימן לכתר תורה :

(יב) ויצקת - לשון התכה כתרגומו :

פעמתיו - כתרגומו זויתיה. ובזויות העליונות סמוך לכפרת היו נתונות שתיים מכאן ושתיים מכאן לרחבו שלר ארון, והבדים נתונים בהם, וארכו של ארון מפסיק בין הבדים, אמתים וחצי בין בד לבד, שיהיו שני בני אדם, הנושאים את הארון, מהלכין ביניהם, וכן מפורש במנחות בפרק שתי הלחם (צח ב) :

ושתי טבעות על צלעו האחת - הן הן הארבע טבעות שבתחלת המקרא, ופירש לך היכן היו, והוי"ו זו יתירה היא ופתרונו כמו שתי טבעות, ויש לך לישיבה כן ושתיים מן הטבעות האלו על צלעו האחת :

צלעו - צדו :

שאלות

- ❖ למה דומה הארון?
- ❖ תאר בקצרה את דרך יצור הארון.
- ❖ מה מסמל זר הזהב על הארון?
- ❖ מה תפקיד הטבעות והבדים?

בית ספר אהרן הרא"ה
לימוד אבות / אימהות בנינים / בנות
כיתות ד-ו
יום ה

שמות פרק כה, יז-כא

(יז) וְעָשִׂיתָ כַּפֹּרֶת זָהָב טְהוֹר אֲמֹתִים וְחָצִי אֶרְכָּה וְאֶמָּה וְחָצִי רְחֹבָה : (יח) וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב מִקְשָׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם מִשְׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת : (יט) וְעָשָׂה כְּרוֹב אֶחָד מִקְצֵה מִזֶּה וּכְרוֹב אֶחָד מִקְצֵה מִזֶּה מִן הַכַּפֹּרֶת תַעֲשֶׂוּ אֶת הַכְּרֻבִים עַל שְׁנֵי קְצוֹתָיו : (כ) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פְּרָשִׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה סִכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת וּפְנִיָהֶם אִישׁ אֶל אַחִיו אֶל הַכַּפֹּרֶת יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים : (כא) וְנָתַתָּ אֶת הַכַּפֹּרֶת עַל הָאָרֶץ מִלְּמַעַלָּה וְאֶל הָאָרֶץ תִּתֵּן אֶת הָעֵדֻת אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ :

רש"י

(יז) כפרת - כסוי על הארון שהיה פתוח מלמעלה ומניחו עליו כמין דף :

אמתים וחצי ארכה - כארכו של ארון, ורחבה כרחבו של ארון, ומונחת על עובי הכתלים ארבעתם, ואף על פי שלא נתן שיעור לעוביה, פירשו רבותינו שהיה עוביה טפח :

(יח) כרבים - דמות פרצוף תינוק להם :

מקשה תעשה אותם - שלא תעשה בפני עצמם ותחברם בראשי הכפרת לאחר עשייתם כמעשה צורפים, שקורין שולדי"ץ [מולחמים] אלא הטל זהב הרבה בתחלת עשיית הכפרת והכה בפטיש ובקורנס באמצע, וראשין בולטין למעלה וצייר הכרובים בבליטת קצותיו :

מקשה - בטידי"ץ בלעז [עשוי בהכאה]. כמו (דניאל ה ו) דא לדא נקשן :

קצות הכפורת - ראשי הכפרת :

(יט) ועשה כרוב אחד מקצה - שלא תאמר שנים כרובים לכל קצה וקצה, לכך הוצרך לפרש כרוב אחד מקצה מזה :

מן הכפרת - עצמה תעשו את הכרובים. זהו פירושו של מקשה תעשה אותם, שלא תעשה בפני עצמם ותחברם לכפרת :

(כ) פרשי כנפים - שלא תעשה כנפיהם שוכבים, אלא פרושים וגבוהים למעלה אצל ראשיהם, שיהא עשרה טפחים בחלל בין הכנפים לכפרת, כדאיתא בסוכה (דף ה ב) :

(כא) ואל הארון תתן את העדות - לא ידעתי למה נכפל, שהרי כבר נאמר (פסוק טז) ונתת אל הארון את העדות. ויש לומר שבא ללמד, שבעודו ארון לבדו בלא כפרת, יתן תחלה העדות לתוכו, ואחר כך יתן את הכפרת עליו. וכן מצינו כשהקים את המשכן נאמר (שמות מ כ) ויתן את העדות אל הארון, ואחר כך ויתן את הכפורת על הארון מלמעלה :

שאלות

- ❖ מה הוא כפורת?
- ❖ מידה אחת של הכפורת אינה כתובה בתורה, המידה של מה אינה כתובה, מה היא המידה?
- ❖ כמה כרובים היו
- ❖ מה פירוש המילה "מקשה" איך הפסוק בספר דניאל עוזר להבין את המילה?
- ❖ מה הגובה בין הכפורת לקצות כנפי הכרובים?